

Utlåtande 2016:91 RVI (Dnr 106-896/2015)

Kartläggning av islamism

Motion (2015:37) av Maria Danielsson (-)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2015:37) av Maria Danielsson (-) om ”Kartläggning av islamism”
anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen anför följande.

Ärendet

Maria Danielsson (-) föreslår i en motion att kommunfullmäktige beslutar att:

1. medel som anslås för den redan antagna strategin omfördelas till att gå till kartläggning i förebyggande syfte (polis, skola och socialomsorgen ska veta vilka organisationer, personer och platser som signalerar problem och vara SÄPO behjälpliga).
2. medel vidare ska gå till att registrera och följa upp förbrytare som efter avtjänat straff ska åter in i samhället. Vi vill skydda vanliga stockholmare från de terrorister som kommer (åter) till Sverige och som utgör en fara för befolkningen.
3. Stockholms stad ska framställa till regeringen att upprätta ett nationellt offentligt register över IS-terrorister.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Fryshuset Polisregion Stockholm, Stiftelsen Expo och Sveriges muslimska råd. Fryshuset, Stiftelsen Expo och Sveriges muslimska råd, har valt att inte besvara remissen.

Stadsledningskontoret betonar vikten av att skilja mellan olika myndigheters uppgifter i arbetet mot våldsbejakande extremism. De förslag som lämnas i motionen är en uppgift för säkerhetspolisen snarare än för kommunen.

Socialnämnden anser att de förslag som lämnas i motionen om hur staden ska arbeta mot våldsbejakande extremism inte ingår i stadens ansvarsområde utifrån bestämmelserna i kommunallagen om den kommunala verksamheten.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att staden redan arbetar förebyggande och att den strategi som socialnämnden föreslagit bland annat innebär ett aktivt arbete med ökade kunskaper om radikalisering och vilka insatser som ska vidtas.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd menar att de områden som Sverigedemokraterna tar upp i motionen inte ingår i nämndens ansvar.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd framhåller att nämnden, i samverkan med skola, polis och civilsamhället, bedriver ett långsiktigt förebyggande arbete, men att det inte ankommer på en stadsdelsnämnd att kartlägga och registrera personer, platser och organisationer på det sätt som motionären föreslår.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att föreslagen kartläggning redan ingår i den antagna strategin och framhåller att registrering och uppföljning av förbrytare som har avtjänat sitt straff strider mot allmän rättstillämpning och är oetiskt.

Östermalms stadsdelsnämnd menar att kommuner inte kan registrera personer på det sätt som föreslås i motionen.

Polisregion Stockholm ser positivt på en bred samverkan mellan olika samhällsaktörer, men har ingen åsikt om frågor som rör hur Stockholms stad internt fördelar skattemedel eller organiserar sitt arbete.

Mina synpunkter

Den våldsbejakande extremismen är ett hot mot det öppna och demokratiska samhället. Personer som begår brott ska straffas och att använda våld som

metod för att nå sina mål är aldrig acceptabelt. Därför stärker nu Stockholms stad sina insatser mot våldsbejakande extremism. Redan i januari år 2015 påbörjades ett arbete då den rödgrönrosa majoriteten uppdrog åt socialnämnden att ta fram en strategi för att motverka den våldsbejakande extremismen. Ett förslag till sådan strategi behandlades i socialnämnden den 19 maj 2015.

Efter att strategin varit ute på remiss har samtal förts mellan de partier som är representerade i kommunstyrelsen och det finns nu ett förslag på riktlinjer för arbetet mot våldsbejakande extremism som kommer att läggas fram till kommunfullmäktige under våren 2016. När riktlinjerna är antagna kan den så viktiga uppgiften – att bedriva ett aktivt och verkningfullt arbete för att värna demokrati och motverka radikalering – påbörjas med kraft.

Jag vill här särskilt betona vikten av att stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder tar fram lokala och verksamhetsspecifika handlingsplaner. Kommunstyrelsen ska bistå i det lokala analys- och planarbetet efter avstämningar med extern forskningsledade expertis. De lokala och verksamhetsspecifika handlingsplanerna bör redovisas till kommunstyrelsen senast vid årsskiftet 2016/2017.

Jag anser givetvis att den som begått brottsliga handlingar ska lagföras och vänder mig mot de felaktiga föreställningar om innehållet i socialnämndens strategi som motionen ger uttryck för. De förslag som Maria Danielsson ger i sin motion innebär inte heller några stärkta insatser. I motionen föreslås att kommunen ska ägna sig åt att registrera ”förbrytare som efter avtjänat straff skall åter in i samhället.” Jag anser att det förslaget strider mot principen om att den som avtjänat ett straff har sonat sitt brott och därmed ska betraktas som fri. Dessutom finns skäl att ifrågasätta förslagets laglighet. I personuppgiftslagen (1998:204) regleras hur en kommun får hantera personuppgifter, och i 10 § finns en uttömmande uppräkningslista av i vilka situationer behandling av personuppgifter är tillåten. Jag har svårt att se att det här finns utrymme för den typen av generell registrering som Maria Danielsson föreslår.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Joakim Larsson (M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2015:37) av Maria Danielsson (-) om kartläggning av islamism avslås.
2. Därutöver anför följande.

Våldsbejakande extremism är ett direkt hot mot den fria, rättssäkra demokratin. Därför krävs ett utvecklat, kraftfullt arbete på såväl statlig som kommunal nivå för att motverka och förhindra den. Staden ska arbeta med alla tillgängliga, rättssäkra och lagliga medel för att förebygga rekrytering samtidigt som polis och övrigt rättsväsende ska arbeta med alla tillgängliga, rättssäkra och lagliga medel för att förhindra och sanktionera brott.

Motionen ifråga bör avslås, dels för att den föreslår att staden övertar polisiära uppgifter, dels för att den föreslår att staden ska genomföra en långtgående kartläggning och registrering av individer på ett sätt som rimmar mycket illa med rättsstatens principer.

I det helt nödvändiga och mycket angelägna arbete som måste utföras för att skydda Sverige och Stockholm mot våldsbejakande extremister får vi inte ta till metoder som undergräver vår rättsstat inifrån. Vi ska försvara rättsstaten och tryggheten utan att öppna bakhjulet för odemokratiska krafter.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:37) av Maria Danielsson (-) om ”Kartläggning av islamism” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 18 maj 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Åsa Lindhagen

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Markus Nordström (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Maria Danielsson (-) föreslår i en motion att kommunfullmäktige beslutar att:

1. medel som anslås för den redan antagna strategin omfördelas till att gå till kartläggning i förebyggande syfte (polis, skola och socialomsorgen ska veta vilka organisationer, personer och platser som signalerar problem och vara SÄPO behjälpliga).
2. medel vidare ska gå till att registrera och följa upp förbrytare som efter avtjänat straff ska åter in i samhället. Vi vill skydda vanliga stockholmare från de terrorister som kommer (åter) till Sverige och som utgör en fara för befolkningen.
3. Stockholms stad ska framställa till regeringen att upprätta ett nationellt offentligt register över IS-terrorister.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Fryshuset Polisregion Stockholm, Stiftelsen Expo och Sveriges muslimska råd. Fryshuset, Stiftelsen Expo och Sveriges muslimska råd, har valt att inte besvara remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 december 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Motionären ger synpunkter på socialnämndens strategi mot våldsbejakande extremism. Socialnämnden har skrivit fram utgångspunkter för socialtjänstens arbete i detta avseende. Den delstrategin har remitterats i syfte att arbeta fram en stadsövergripande strategi i form av riktlinjer för stadens samlade arbete mot våldsbejakande extremism. Dessa riktlinjer är för närvarande under beredning och kommunfullmäktige kan fatta beslut om dessa under maj 2016.

Riktlinjerna syftar till att tydliggöra stadens agerande för att motverka våldsbejakande extremism. Hoten från den våldsbejakande extremismen ställer krav på ökad kunskap, konkreta åtgärder samt en väl utvecklad samordning såväl inom staden som mellan staden och andra berörda aktörer. Stadens agerande ska vara tydligt och våldsbejakande extremism ska alltid bekämpas.

Individer som i Sverige eller i andra delar av världen begår brottsliga handlingar ska ställas till svars för detta. Öppenhet, arbete mot diskriminering och respekt för demokratins spelregler är värden som i alla lägen ska värnas och vidmakthållas.

Stadsledningskontoret anser vidare att det är viktigt för staden att vara tydlig i sitt agerande och vill betona vikten av att skilja mellan olika myndigheters uppgifter i detta arbete. Att kartlägga och registrera personer, platser och organisationer på det sätt som motionären föreslår är en fråga för polismyndigheten och säkerhetspolisen snarare än för kommunen. Stadens roll inom ramen för det kommunala uppdraget är att samverka med dessa myndigheter.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 november 2015 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Maria Danielsson (SD) tar i sin motion upp en angelägen fråga om hur arbetet ska bedrivas mot våldsbejakande extremism. Förvaltningen anser emellertid att de förslag hon lämnar om hur staden ska arbeta mot våldsbejakande extremism inte ingår i stadens ansvarsområde utifrån bestämmelserna i kommunallagen om den kommunala verksamheten. Socialnämnden arbetar mot våldsbejakande extremism inom ramen för socialtjänstens verksamhetsområde. Det är också tveksamt om förslagen i punkterna två och tre i motionen om att upprätta register över enskilda personer är förenliga med bestämmelserna i personuppgiftslagen.

Vid socialnämndens sammanträde 27 januari 2015 fick socialförvaltningen i uppdrag att utforma en strategi mot våldsbejakande extremism. Socialnämnden beslutade 19 maj 2015 om att för egen del godkänna förvaltningens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism (dnr 3.1.2-182/2015) samt överlämna ärendet till kommunstyrelsen.

Med utgångspunkt från den av socialnämnden beslutade strategin tillsatte socialförvaltningen i augusti 2015 en samordnare som ska arbeta mot våldsbejakande extremism inom socialtjänsten. Denne ska arbeta förebyggande, med stöd till anhöriga och med metodutveckling.

Kommunstyrelsen har i juni 2015 skickat socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism på remiss till stadsdelsnämnderna, facknämnder i staden och andra berörda av frågan. Remisstiden gick ut 28 september 2015.

I remitteringsbrevet anges att Stockholms stad under 2015 kommer att besluta om en stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism. Ett Stockholm som håller samman minskar extremismens grogrund och är själva förutsättningen för strategin. Strategin ska visa ett gemensamt ställningstagande från det demokratiska

samhället mot extrema rörelser.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 10 december 2015 att återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen, att avstyrka motionen samt att justera paragrafen omedelbart.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Huvuddelarna inom motionärens förslag rymmer inte inom stadsdelsnämndens ansvarsområde. Stadsdelsnämnden i Enskede-Årsta-Vantör har behandlat Socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism vid sammanträdet i juni 2015. Strategin innefattar bland annat aktivt arbete med ökad kunskap om radikaliserings. Ett centralt nätverk för omvärldsbevakning, kunskapsspridning och kompetensutveckling kommer att inrättas. Samverkan med polismyndigheten sker redan på regionnivå. Kontaktvägar med Säpo har också säkerställts och samverkan med den nationella samordnaren har inletts och sker genom stadsledningskontoret.

Att registrera människor som avtjänat sitt straff för någon slags uppföljning är inte förenligt med svensk lagstiftning. Människor som inte dömts till livstids utvisning har också rätt att återvända till landet när de avtjänat sitt straff. Detta regleras också i lagstiftningen och är en fråga för rättsväsendet. För att säkerställa att de som dömts till livstids utvisning inte återvänder har EU:s medlemsstater samt Island, Norge och Schweiz en databas för fingeravtryck, Eurodac. I Sverige är det Migrationsverket som ansvarar för databasen och kontrollerar fingeravtrycken mot en annan databas, SIS (Schengen informationssystem). En person över 14 år som ansöker om asyl måste lämna fingeravtryck.

Förvaltningens huvuduppgifter i de här frågorna är att ansvara för stöd genom insatser i en bred samverkan med andra myndigheter och organisationer. Det förebyggande arbetet är särskilt viktigt och någonting som förvaltningen redan prioriterar. Ansvar för samhällsskydd och uppgifter rörande terroristbrott bör fortsätta ligga på de statliga myndigheterna. Förvaltningens fokus bör fortsätta ligga på att skapa ett inkluderande samhälle, med lika möjligheter för alla människor och ett brett förtroende för samhällets institutioner.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 november 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden har 2015-09-24 behandlat en remiss från kommunstyrelsen gällande "Socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism". Till remissen var ett missiv från kommunstyrelsen bifogat. I kommunstyrelsens direktiv förtydligades att stadens agerande ska vara tydligt och våldsbejakande extremism ska bekämpas. Individer som i Sverige eller andra delar av världen begår brottsliga handlingar ska ställas till svars för dessa. Rörelser som stödjer eller bejakar politiska eller religiös våldsbejakande extremism ska veta att staden inte accepterar deras agerande.

Socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism utgör en delstrategi i den stadsövergripande strategin mot våldsbejakande extremism som Stockholms stad ska besluta om under 2015.

I motionen klargör sverigedemokraterna att de inte håller med om den strategi som antogs i socialnämnden 2015-05-19 under namnet "Strategi mot våldsbejakande extremism". De föreslår också att kommunfullmäktige fattar beslut om omfördelning av ekonomiska medel samt framställan till regeringen om att upprätta ett nationellt offentligt register över IS-terrorister.

Stockholms stad har ännu inte fattat beslut om den stadsövergripande strategin mot våldsbejakande extremism. De områden som sverigedemokraterna tar upp i motionen ingår inte i stadsdelsnämndens ansvar. Förvaltningen föreslår därför att motionen lämnas utan eget ställningstagande.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 november 2015 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen samt att justera paragrafen omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Benjamin Dousa m.fl. (M), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Sofia Tahko (KD) i enlighet med Moderaternas särskilda uttalande.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden har den 24 september 2015 behandlat en remiss från kommunstyrelsen om den av socialnämnden framtagna delstrategin mot våldsbejakande extremism, som motionären hänvisar till. I remissen ingick även ett av finansroteln

upprättat missiv med utgångspunkter för det fortsatta arbetet med att utarbeta en stadsövergripande strategi mot våldbejakande extremism. Stockholms stad kommer under 2015 att besluta om en sådan stadsövergripande strategi.

Förvaltningen bedriver ett långsiktigt förebyggande arbete genom fältassistenter, medborgarvårdar och ungdomsvårdar, feriearbeten, åtta möteplatser för ungdomar och en omfattande lovverksamhet. Ett sådant arbete främjar möjligheterna att skapa kontakt med ungdomar som riskerar att ansluta sig till våldbejakande extremism. I detta arbete samverkar förvaltningen med bland andra skola, polis och civilsamhället. Det ankommer däremot inte på en stadsdelsnämnd att kartlägga och registrera personer, platser och organisationer på det sätt som motionären föreslår. Det är uppgifter som ankommer på polisen och säkerhetspolisen.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 november 2015 att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Att förebygga och motverka våldbejakande extremism är en viktig uppgift för staden. Nämnden har under september månad ställt sig positiv till den stadsövergripande strategin mot våldbejakande extremism. Strategin innefattar bland annat aktivt arbete med ökad kunskap om radikaliserings, tätare samarbete med polisen och skyndsamt agerande med tidiga insatser vid signal och misstanke om att personer deltar i våldbejakande extremistgrupperingar. Förvaltningen bedömer att detta arbete inbegriper kartläggningar i förebyggande syfte.

Motionären förordar att medel ska gå till att registrera och följa upp förbrytare efter avtjänat straff. Förvaltningen anser att den dömd som har avtjänat sitt straff är fri. Uppföljningar av förbrytare strider mot allmän rättstillämpning och är enligt förvaltningen oetiskt. Ett förebyggande/preventivt arbete får inte resultera i att invånare stigmatiseras strukturellt och samhälleligt.

Förvaltningens möjligheter att förekomma och förhindra våldbejakande extremism är genom förebyggande arbete och inkluderande insatser. Förvaltningens huvuduppgift är att ansvara för stöd genom insatser i en bred samverkan. Det förebyggande arbetet är särskilt viktigt och behöver bedrivas mellan bland annat polis, skola, socialtjänst och moskéer. Polisen ansvarar för samhällsskydd och har tillgång till och samlar in uppgifter avseende terroristbrott. Fokus för förvaltningen bör även framöver ligga på att möjliggöra ett inkluderande samhälle där alla känner tillhörighet, tillit till samhällets institutioner och har samma möjligheter.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 november 2015 att besvara remissen i enlighet med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 augusti 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen avslår de punkter som förordas i remissen då kommunerna inte kan registrera människor på det sätt som föreslås. Kartläggning av människor med extrema åsikter i förebyggande syfte samt registrering av förbrytare är frågor och områden som andra myndigheter hanterar och är inte uppgifter för en kommunal förvaltning. Förvaltningen vill lyfta att det förebyggande arbetet mot extremism är mycket viktigt och att invånarna i Stockholm ska känna sig trygga, något som förvaltningen betonade betydelsen av i tjänsteutlåtandet om våldsbejakande extremism (dnr 2015-412-1.5.1.). Dock gäller detta alla former av våldsbejakande extremism.

Polisregion Stockholm

Polisregion Stockholms yttrande daterat den 4 december 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Polisregion Stockholm tar ställning till Sverigedemokraternas tre förslag.

1. Polisregion Stockholm ser positivt på en bred samverkan tillsammans med olika samhällsaktörer, till exempel skola, socialomsorg och kommun. Att inhämta kunskap genom kartläggning i syfte att förebygga brott är ett bra initiativ. Huruvida kommunala skattemedel ska omfördelas har polisregionen ingen åsikt om då denna fråga framstår som en intern fråga för Stockholms stad.
2. Registrering av dömda personer regleras i lag (1998:620) om belastningsregister och förordningen (SFS 1999:1134) om belastningsregister. Polisregion Stockholm har ingen åsikt avseende om kommunala skattemedel ska omfördelas i syfte att kommunen ska registrera och följa upp dömda personer, om denna registrering efter juridisk prövning kan anses förenlig med gällande lagstiftning. Även denna fråga framstår som en intern fråga för Stockholms stad.
3. Polisregion Stockholm har inga synpunkter kring om Stockholms stad vill göra en framställan till regeringen avseende införandet av ”ett nationellt offentligt register över IS-terrorister”.

Reservationer m.m.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Benjamin Dousa m.fl. (M) enligt följande.

Motion 2015:37 är på många sätt kränkande och rättsvidrig. I Sverige ska det vara Polisen eller möjligtvis Försvarsmakten som upprätthåller lag och ordning. Registerföring är övertramp på den personliga integriteten om det inte finns god grund för misstanke om brott. Dessa avvägningar är poliser och inte kommunala tjänstemän bäst på att göra. Vi tar därför avstånd från motionen och ställer oss bakom förvaltningens uttalande.

Med det sagt står vi heller inte bakom Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets strategi mot extremism. **Bland annat vill de att hemvändande IS-krigare ska få gå före i bostadskön.** Det anser vi är helt fel väg att gå. IS-krigare ska ställas inför rätta, inte få gratis bostad.